

Studiedag

# Tolken binnen Christelijke Settings

Wanneer: 25 mei 2002 van 10.00 tot 15.00  
 Door: Arie Terpstra en Sylvia Bouwman  
 Verslaglegging: Leonore Koerselman  
 Onderwerpen: Wat voor soorten settings zijn er, wat zijn valkuilen en tips, vaardigheidstraining van jargon en het uitwisselen van ervaringen.

## Programma:

- individueel invullen van stellingen
- voorstellen van workshopleiders en uitleg programma
- individueel omschrijven van wat onder een christelijke setting verstaan kan worden en daarna een plenaire terugkoppeling aan de hand van flap-overs
- verdeling in 6 groepen en uitdelen van 3 stellingen om die te bespreken
- plenaire terugkoppeling aan de hand van flap-overs en presentatie
- het *Onze Vader*
- workshop 1 (de groep werd in tweeën gesplitst)
- workshop 2
- evaluatie

### 1. *Individueel invullen van stellingen:*

Aan het begin van de workshop werd aan iedereen gevraagd te reageren op een aantal stellingen. Dit formulier werd ingeleverd bij de workshopleiders. Aan het eind van de dag zou nog eens gevraagd worden om dezelfde stellingen in te vullen om te kijken of de dag 'verschil had opgeleverd' bij het weergeven van je mening.

### 2. *Voorstellen workshopleiders en uitleg programma:*

Arie Terpstra werd voorgesteld door Sylvia Bouwman, en Sylvia werd

voorgesteld door Arie. Er werd onder andere verteld dat beiden veel ervaring hadden in het tolken binnen christelijke settings. De één als christen, de ander als niet-christen. Daarna werd in het kort verteld hoe de dag eruit zou gaan zien.

### 3. *Individueel omschrijven van wat verstaan kan worden onder een christelijke setting en plenaire terugkoppeling daarvan:*

Iedereen kreeg twee gele papiertjes om zelf op te schrijven wat je, naast de kerkdienst, nog meer onder christelijke setting kon scharen. Daarna schreef Arie bepaalde thema's op flap-overs waaronder de gele briefjes geplakt konden worden. Thema's als: *pastoraat, stervensbegeleiding, huwelijk en voorbereiding hierop, opvang, speciale diensten (communie, vormsel, belijdenis, doop), conferenties, kringen, celebrations, gespreksgroepen, kerkenraad/diakonievergadering, christelijke organisaties/christelijke politiek.*

Deze thema's waren nog weer verder uit te splitsen naar aanleiding van de settings die men opgeschreven had. Onder *kringen* werd bijvoorbeeld genoemd: de alphacursus, catechisatie, bijbelstudiegroep, tienerclub, kinderclub. Onder *conferenties* werd bijvoorbeeld genoemd: Opwekking, EO jongerendag, Flevo festival, training over een bepaald christelijk onderwerp etc.

De conclusie was dan ook dat er naast de kerkdienst nog veel meer andere situaties onder *christelijke setting* vallen. De term *christelijke setting* is erg breed. Dit is goed om in gedachten te houden. Zowel voor de trainingsdag, maar ook voor het werk; wees alert op onverwachte situaties en bijvoorbeeld bij het overwegen van een opdracht; als je niet in een kerkdienst wilt tolken, zou je dan wel in andere situaties willen tolken? Het jargon zal in veel van bovenstaande voorbeelden terugkomen.

#### **4. Verdeling in 6 groepen en uitdelen van 3 stellingen om die te bespreken:**

De volgende 3 stellingen waren opgesteld:

- Vrijwillige tolken in een kerkelijke gemeente kunnen beter het juiste gevoel en het specifieke taalgebruik vertalen dan een gediplomeerde tolk.
- Tolken in een christelijke setting kan soms 'erg dichtbij' komen. Men kan bijvoorbeeld 'zien' dat de Heilige Geest in jou werkt en voor jou persoonlijk willen bidden. Hier kun je niets aan veranderen.
- Een goede tolk toont respect voor zijn cliënten, doet dus mee aan het avondmaal en geeft ook aan de collecte.

Per groep werd 1 stelling behandeld. Twee groepen bespraken dus een zelfde stelling. Deze stelling stond genoteerd op een flap-over en de bedoeling was dat er 'omheen' allerlei associaties genoteerd werden. De resultaten van deze discussie en/of uitwisseling van gedachten werd door 1 persoon uit de groep gepresenteerd.

#### **5. Plenaire terugkoppeling aan de hand van flap-overs en presentatie**

Hier volgt een globale indruk van wat er gezegd werd naar aanleiding van de verschillende stellingen. Na de

presentatie van de stelling kon gereageerd worden uit de groep.

Over stelling 1 werd onder andere het volgende gezegd:

Het kan voordelen hebben als er een vrijwilliger tolkt omdat hij/zij vaak beter op de hoogte is van bepaalde rituelen, namen, mensen etc. Zeker als er snel iets gezegd wordt weet een vrijwilliger vaak de context en is op de hoogte van wat er speelt.

Aan de andere kant: een gediplomeerde tolk heeft goede NGT vaardigheden, is getraind om te tolken, je kan hem/haar aanspreken op de beroepscode, en zeker na verloop van tijd, als een tolk vaker in een zelfde setting komt, zal hij/zij ook veel van de achtergrond weten. En bovendien, een vrijwilliger kan juist teveel betrokken zijn bij het geheel en; hoe vaardig is de vrijwilliger? Daar hangt ook wel het één en ander van af.

Over het algemeen kan gesteld worden dat het dus heel erg afhankelijk is van zowel de vrijwilliger als de tolk (hoe goed functioneert de vrijwilliger, hoe goed functioneert de tolk?) en ook van de situatie (wat wordt er gevraagd van de vrijwilliger cq tolk?)

Over stelling 2 werd onder andere gezegd:

Eigenlijk was deze stelling in drieën te verdelen. Dan heb je de volgende onderdelen; a: tolken in christelijke settings kan soms 'heel dichtbij' komen; b: men kan bijvoorbeeld 'zien' dat de Heilige Geest in je werkt, en voor je persoonlijk willen bidden; en c: je kan aan dit 'dichtbij' komen niets veranderen.

Over a werd gezegd dat het voor jou als niet christen soms heel dichtbij kan komen omdat je bijvoorbeeld negatieve ervaringen hebt gehad binnen een kerk. Of, aan de andere kant, kan het soms te dichtbij komen omdat je emoties mee gaan spelen bij een bepaalde tekst of bepaald lied of omdat je het met een bepaalde boodschap echt niet eens kunt zijn. In die zin heeft het misschien veel voordelen om als niet christen in

christelijke settings te gaan tolken omdat je dan misschien 'neutraler' bent. Er kwam een aardige discussie opgang over het punt waar je als christen 'de grens legt' in iets wel of niet kunnen tolken. Daarnaast vertelde Sylvia over haar eigen ervaring dat een klant tegen haar zei dat ze 'zag dat de Heilige Geest aan het werk was' en ze vertelde ook dat er expliciet voor haar gebeden werd. Ze vertelde hoe ze daar zelf op reageerde. Wat je kan veranderen (deel c van de stelling) is dat je bedacht bent op dit soort situaties en tijdens de situatie kan proberen 'de knop in je hoofd om te draaien als iets 'dichtbij' komt'. Ook kan je duidelijk (van tevoren) aangeven waar je niet van gediend bent.

Over stelling 3 werd onder andere gezegd:

Als het goed is toon je altijd respect voor je cliënten! Maar dat hoeft zich niet persé te uiten in het meedoen aan het avondmaal en collecte. Het woord 'dus' moest geschrapt worden. Respect heeft meer met je hele houding te maken. In sommige kerken getuigt het juist van respect als je niet meedoet met het avondmaal.

Maar wat betreft het avondmaal en de collecte; het is goed om daar van tevoren een keus in te maken. Sommige tolken die wel meededen (vaak omdat men in een 'eigen gemeente' tolkt) gaven aan dat het misschien wel een rolvermenging opleverde. Voor niet christenen is dit misschien ook een makkelijker keus.

## 6. Het *Onze Vader*

Allereerst werden typisch christelijke termen in het *Onze Vader* omcirkeld en die werden besproken. Daarna werd het *Onze Vader* in NMG weergegeven en plenair geoefend. Er werd aangegeven dat het goed is om voor jezelf bepaalde vaste localisatie te hebben voor bijvoorbeeld God, het kwaad, de hemel, aarde etc. Dit helpt je om snel veel duidelijkheid te creëren.

Daarna kregen we de rooms katholieke versie waarop ook verschillende vragen vermeld stonden die je kan gebruiken bij

de voorbereiding van gebeden, formulieren etc.

## 7. *Workshop 1*

Sylvia Bouwman gaf een workshop waarin ingegaan werd op de verschillende materialen die gebruikt worden in een kerkdienst (liedbundels, soorten bijbelvertalingen) en ook welke hulpmiddelen je kan gebruiken bij de voorbereiding (video's met bijbelse namen, het boek *kerk en geloof*). Ze liet deze materialen zien en verwees ook naar de werkgroep *Bijnage (BIJbelse NAamGEbaren)* die ontstaan is vanuit verschillende christelijke organisaties en zich bezig houdt met het verder vertalen van bijbelse termen en namen naar NGT. Daarna werden twee liederen geoefend; een lied uit de bundel *Opwekking* en een psalm uit het *gereformeerd kerkboek*. Hierin was duidelijk een verschil te merken in tempo en terminologie. Sylvia gaf aan dat zij vaak met 1 hand gebaarde en dan de tekst in de andere hand heeft. Maar je kan ook de papieren op een standaard zetten b.v. Meestal worden liederen in NmG getolkt, maar als je de tekst goed kent en de dove cliënt ook, dan kan je omzetten naar NGT. Je kan liedjes met stem tolken of zonder stem. Er zijn dus verschillende mogelijkheden. Naar aanleiding hiervan werd ook nog even gesproken over het 'spreken en/of zingen in tongen' en wat je daarmee doet als tolk. Je kan dit namelijk niet vertalen tenzij er een vertaling (door iemand anders) van die betreffende tong/taal is. Als laatste hebben we de vertaling van een stuk uit de bijbel besproken. Sylvia had zichzelf opgenomen en daarin gaf ze aan wat ze bijvoorbeeld beter had kunnen doen door voorbereiding. Ook gaf ze ons een formulier met aandachtspunten voor het tolken in een kerkdienst.

## 8. *Workshop 2*

Deze workshop had als doel te spreken over het verschil tussen een kerkdienst en een vergadering. Wat is er anders vóór de tolkopdracht, wat is er anders tijdens de

opdracht en wat is er anders ná de tolkopdracht. Hier werd eerst in tweetallen over gesproken en deze punten werden later plenair besproken; ieder tweetal gaf een verschil aan.

Voorbeelden van verschillen *tijdens* de opdracht:

Het aantal sprekers, de plaatsbepaling, de inhoud / het onderwerp, in vergaderingen wordt vaker door elkaar heen gesproken, tijdens kerkdiensten wordt er veel gebruik gemaakt van symboliek, verschil in eigen betrokkenheid, aantal deelnemers, pauze's etc.

Daarna werd iets dieper ingegaan op de plaatsbepaling in een kerkdienst; waar let je op en wat is handig/niet handig. Arie tekende verschillend mogelijkheden.

Voorbeelden van verschillen *vooraf* aan de opdracht:

Bij een vergadering heb je de agenda en kan je hoogstens de notulen van een vorige keer nalezen; een kerkdienst kan je vaak veel uitgebreider voorbereiden. Wat betreft je kleding ben je misschien preciezer bij het tolken in een kerkdienst. Ook is het in een kerkdienst vaak niet helemaal duidelijk voor welke klanten je uiteindelijk tolkt terwijl dat bij een vergadering vaak wel duidelijk is.

Voorbeeld van een verschil *na* een opdracht:

Er is bij een kerkdienst vaak de mogelijkheid om koffie te drinken, terwijl iedereen bij een vergadering vaak gelijk weggaat. Let er op, als je een kopje blijft drinken, dat je neutraal blijft en vragen stelt met betrekking tot het tolken en niet met betrekking tot de preek bijvoorbeeld.

## 9. Evaluatie

Tijdens de evaluatie vroegen de workshopleiders de deelnemers om 1 leerpunt op te schrijven én 1 gouden tip, mocht er een volgende workshop komen.

Hieruit kwamen onder andere als persoonlijke leerpunten naar voren:

- Ik heb meer ervaring dan ik dacht
- Het is nodig om fijngevoeligheid te ontwikkelen met betrekking tot dit onderwerp (iedere situatie is anders, iedere klant en iedere tolk is anders)
- Wat een diversiteit binnen de term *christelijke setting*
- Het is en blijft noodzakelijk je goed voor te bereiden
- Praktische vaardigheden geleerd met betrekking tot het *Onze Vader* bijvoorbeeld
- Het is goed om de verschillende visies van elkaar te horen, daar leer je van

Als gouden tips kwamen onder andere naar voren:

- Organiseer ook een workshop met meer algemenere informatie - over verschil in kerken, settings. Dus meer achtergrondinformatie om van daaruit praktisch te kunnen werken
- De interactie tijdens de workshop was goed en is ook goed om erin te houden
- Meer lexicon behandelen
- Meer zelf oefenen nog met bepaalde onderdelen van een kerkdienst
- Prima tijd van 10.00 tot 15.00
- De videobeelden met voorbeelden uit de praktijk zijn erg goed en leerzaam
- Kan het materiaal waarnaar verwezen wordt misschien ook via een workshop aangeschaft worden?

*Dit verslag is (bij) te bestellen via de website van de NBTG: [www.nbtg.nl](http://www.nbtg.nl).*

*Ook kun je een e-mail sturen: [info@nbtg.nl](mailto:info@nbtg.nl). Vermeld hierbij je adres en om hoeveel verslagen het gaat.*

*Het verslag kost 1,50 euro per stuk (exclusief verzendkosten).*